

EastMed: Ένας αμφιλεγόμενος αγωγός με τελικό προορισμό τη Χάγη

Η υπογραφή της προκαταρκτικής διακρατικής συμφωνίας μεταξύ Ελλάδας, Κύπρου και Ισραήλ για τον αγωγό EastMed έγινε δεκτή με τυμπανοκρουσίες, όπως άλλωστε αναμενόταν, από τον επίσημο πολιτικό κόσμο και τα ΜΜΕ που τον στηρίζουν. Η επίσημη κυβερνητική ρητορική εστίασε στην ανάδειξη της χώρας σε πρωταγωνιστή μιας διακρατικής συνεργασίας που εξασφαλίζει την ειρήνη και την ευημερία στην περιοχή. Όχι τυχαία, και οι τρεις ηγέτες των συνεργαζόμενων χωρών έσπευσαν να δηλώσουν ότι η συμφωνία αυτή δεν αποκλείει καμιά χώρα που μελλοντικά θα επιθυμούσε να ενταχθεί στο σχέδιο EastMed. Η αναφορά δεν αφορούσε βέβαια ούτε την εκκωφαντικά σιωπούσα Αίγυπτο, μέλος ενός άλλου τριμερούς άξονα συνεργασίας (Ελλάδα - Κύπρος - Αίγυπτος) ούτε την Ιταλία που δείχνει «συγκρατημένο» ενδιαφέρον για τον αγωγό, αναμένοντας να δει την κατάληξη των γεωπολιτικών αναστατώσεων στην Μ. Ανατολή αλλά και την τελική διευθέτηση της εσωτερικής της πολιτικής κρίσης. Η ταυτόχρονη και emphatic αναφορά για διεύρυνση της συνεργασίας των Μητσοτάκη, Νετανιάχου και Αναστασιάδη αφορούσε την Τουρκία που απειλεί με κάθε επισημότητα να τορπιλίσει κυριολεκτικά τη συμφωνία θεωρώντας ότι η Μεσόγειος είναι «οθωμανική λίμνη» αποκλειστικής της κυριαρχίας. [...]

Ένας πολλαπλά αμφιλεγόμενος αγωγός

Το σχέδιο κατασκευής του αγωγού EastMed παρουσιάζει σημαντικές αντιφάσεις που είναι γνωστές σε όλους καθώς συζητείται εδώ και πολύ καιρό. Αυτή τη στιγμή μοναδικός ενδιαφερόμενος είναι το Ισραήλ που αποτελεί και τον μοναδικό παραγωγό φυσικού αερίου, κλεμμένο βέβαια από τον παλαιστινιακό λαό, που αναζητεί αγορές για να διατεθεί. Το γεγονός αυτό δικαιολογεί βέβαια το ενδιαφέρον του Νετανιάχου να συμμετάσχει σε μια μη δεσμευτική, ως προς τις λεπτομέρειες και την τελική όδευση, συνεργασία. Η οικονομική βιωσιμότητα και άρα η χρηματοδότηση του έργου θα εξαρτηθεί από την ποσότητα του φυσικού αερίου που θα βρεθεί στην Κύπρο, αν η Τουρκία επιτρέψει την απρόσκοπτη διεξαγωγή των ερευνών και των γεωτρήσεων. Θα εξαρτηθεί, ακόμα, από το αν βρεθεί και πόσο φυσικό αέριο στην Ν.Α. Κρήτη με τους ίδιους περιορισμούς, την επιθετικότητα δηλαδή του τουρκικού παράγοντα. Σε αυτούς τους περιορισμούς οφείλουμε να προσθέσουμε τον χρόνο που θα απαιτηθεί για τη μελέτη των τεχνικών

προδιαγραφών του έργου και πολύ περισσότερο για τη διερεύνηση των τεχνικών δυνατοτήτων ώστε να ξεπεραστούν τα προβλήματα που απορρέουν από το μήκος του αγωγού (περίπου 2.000 χιλιόμετρα) και τις υψηλές πιέσεις από τα μεγάλα βάθη από τα οποία πρέπει να διέλθει ο αγωγός. Οι τεχνικές δυσκολίες επηρεάζουν, όπως είναι λογικό, το κόστος του έργου και το καθιστούν βιώσιμο ή μη με βάση τις τιμές του φυσικού αερίου στις διεθνείς αγορές. Αυτά είναι σε όλους γνωστά. Για την αντιμετώπιση και αξιολόγηση των τεχνικών προβλημάτων θα απαιτηθεί σημαντικός χρόνος που αναμφισβήτητα θα αξιοποιηθεί, από πολυεθνικές και ισχυρές ιμπεριαλιστικές δυνάμεις, για την «εξομάλυνση» των σημερινών αναταραχών. Οι τελευταίες, είναι πιο σημαντικές. Όχι τυχαία, με αξιοπρόσεκτη ομοφωνία, τόσο οι ΗΠΑ, «ένθερος» υποστηρικτής του σχεδίου, όσο και η Ε.Ε. από τη μία πλευρά και οι πολυεθνικές Exxon-Mobil, Total από την άλλη διακηρύσσουν με έμφαση ότι ένα οικονομικό πρότζεκτ απαιτεί ήπιο κλίμα για να ολοκληρωθεί. Πίσω βέβαια από τη θέση αυτή κρύβεται η πρόθεση τους να ικανοποιηθούν οι βλέψεις της Άγκυρας καθώς από αυτές δεν κινδυνεύουν τα δικά τους συμφέροντα. Αν συνέβαινε το τελευταίο θα είχαν βέβαια άλλη συμπεριφορά και στάση.

Η γεωπολιτική θα καθορίσει τις εξελίξεις

Οι οικονομικοί και τεχνικοί περιορισμοί αξιολογούνται προσεκτικά από κράτη και πολυεθνικές. Όχι τυχαία, ο ίδιος ο Νετανιάχου, κατά την υπογραφή της συμφωνίας, άφησε υπονοούμενα για την τελική κατάληξη του σχεδίου. Η πρόταση της Τουρκίας,

να περάσει δηλαδή ο αγωγός από τα εδάφη της, μοιάζει οικονομικά πιο ρεαλιστικός. Προσक्रούει όμως στις υπόρρητες αντιρρήσεις ΗΠΑ και Ε.Ε. για ανεξέλεγκτη ενδυνάμωση της χώρας. Γίνεται έτσι φανερό ότι το στρατηγικό σχέδιο διαφοροποίησης των πηγών ενεργειακής τροφοδοσίας της Ευρώπης και απεξάρτησης από το ρωσικό φυσικό αέριο εμπλέκεται άρρηκτα με την πρόθεση συγκράτησης της Τουρκίας στη δυτική συμμαχία και καθίσταται έτσι περίπλοκο. Η τελική διευθέτηση παραμένει ασαφής και απρόβλεπτη αν δεν υπάρξει μια γενικότερη συμφωνία απευθείας μεταξύ ΗΠΑ-Ρωσίας. Κάτι τέτοιο, προς το παρόν τουλάχιστον, δεν είναι ορατό. Το ότι έχει υπάρξει όμως στο παρελθόν μια τέτοια συμφωνία, έστω και ετεροβαρής, δεν την καθιστά και αδύνατη.

Τελικός προορισμός η Χάγη

Ο επίσημος πολιτικός κόσμος, με απόλυτη σύμπτωση θέσεων Ν.Δ. και ΣΥΡΙΖΑ, αντιμετωπίζει το γεωπολιτικό δίλημμα και την αναταραχή με την εμβάθυνση του δόγματος «ανήκομεν στη Δύση». Προβάλλει τη χώρα ως τον μοναδικό και σίγουρο σύμμαχο των ΗΠΑ, πρόθυμο να εμπλακεί και να αποδεχθεί κάθε σχεδιασμό που απορρέει από τα αμερικανικά συμφέροντα στην περιοχή. Αρνείται να αντιληφθεί ότι αυτή η στάση εμπλέκει τη χώρα σε μια αντιπαράθεση ΗΠΑ-Ρωσίας και την καθιστά στόχο μιας πιθανής σύγκρουσης που την υπερβαίνει κατά πολύ. Ταυτόχρονα, αρνείται να κατανοήσει ότι η υπερβολική προθυμία καθιστά την Ελλάδα στα μάτια της Δύσης ως χώρα πρόθυμη να αποδεχθεί κάθε συμβιβασμό σε βάρος της και άρα την αφήνει απόλυτα εκτεθειμένη απέναντι στον τουρκικό επεκτατισμό.

Στο προκείμενο, η επίσημη Ελλάδα παρουσιάζει τη συμφωνία για τον EastMed ως αναβάθμιση της διπλωματικής πίεσης και βελτίωση των όρων ώστε να επιτευχθεί μια αμοιβαία επωφελής συνεργασία με την Τουρκία για τη συνεκμετάλλευση των φυσικών πόρων της Αν. Μεσογείου. Παριστάνοντας μάλιστα την «ώριμη δύναμη», είναι πρόθυμη να αποδεχθεί και αρκετές από τις θέσεις της Άγκυρας (μήκος ακτογραμμής δικαιώματα σε Αιγαίο κ.λπ.) με τη μόνιμη και για τα προσχήματα επωδό περί σεβασμού του Διεθνούς Δικαίου. Θα ήταν ίσως έτσι, αν η Άγκυρα επιδίωκε και αυτή αποκλειστικά και μόνο μια οικονομική συμφωνία για την περιοχή. Η πραγματικότητα είναι διαφορετική. Η Άγκυρα αμφισβητεί τη Συνθήκη της Λοζάνης και επίσημα διεκδικεί την επαναχώρηση των συνόρων σε Μ. Ανατολή και Αιγαίο-Θράκη. [...]

Αποτελεί κατά συνέπεια ψευδαίσθηση, η αντίληψη ότι ζητούμενο παραμένει μια αμοιβαία επωφελής συνεργασία συνεκμετάλλευσης. Η Τουρκία διεκδικεί, με την απειλή χρήσης βίας, εδάφη, αέρα και θάλασσα. Και δείχνει αποφασισμένη να πετύχει τους στόχους της, εκβιάζοντας με τη γεωπολιτική της θέση και δύναμη. Η συμφωνία για τον EastMed δεν αποτρέπει αυτούς τους σχεδιασμούς. Δεν υπάρχει καμιά δέσμευση των συνεργαζόμενων πλευρών για κοινή στάση έναντι των ορατών βλέψεων για ανατροπή των συνόρων και άρα της ειρήνης στην περιοχή. Το Ισραήλ μάλιστα δεν κρύβεται ούτε για τα προσχήματα. Φροντίζει να ξεκαθαρίσει ότι δεν επιθυμεί αύξηση των εντάσεων με την Τουρκία. Τίποτα από αυτά δεν αγνοεί ο επίσημος πολιτικός κόσμος. Τα γνωρίζει και τα συνυπολογίζει, παρά τις αυτάρεσκες βεβαιότητες...

Έτσι, οι πολύμορφες περιπλοκές του σχεδίου EastMed, σχεδιασμένα ή όχι, έρχονται να προστεθούν σε όλα εκείνα που πιέζουν ασφυκτικά την Ελλάδα σε έναν «επώδυνο συμβιβασμό» με τίμημα παραχωρήσεις σε αυτήν την ίδια την εδαφική ακεραιότητα και κυριαρχία της χώρας. Η διακρατική συμφωνία, από σημερινό «πλεονέκτημα» εύκολα μπορεί να μετατραπεί σε εργαλείο διεθνών πιέσεων που θα οδηγήσει υποχρεωτικά στη Χάγη, ως μοναδικό τρόπο επίλυσης των τουρκικών βλέψεων επί της κυριαρχίας της χώρας.

Όχι τυχαία, οι «λαγοί» αυτής της επιλογής έχουν ήδη ξαμοληθεί να προετοιμάσουν το έδαφος...

(*) Ολόκληρο το άρθρο δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα του Δρόμου στις 6/1/2020